

Lubań, dnia 29 stycznia 2021 r.

OŚiGP.6122.01.2020

POSTANOWIENIE

Na podstawie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.) oraz 22 ust. 2 pkt 3) ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017r. poz. 1161 ze zm.),

postanawia się

1. Zaopiniować negatywnie wniosek spółki Eurovia Bazalty S.A. z siedzibą w Lubaniu, ul. Stawowa 18, 59-800 Lubań z dnia 26.10.2020 r. o zmianę punktu 1 decyzji Starosty Lubańskiego z dnia 03.06.2020 r. (nr RŚ-6018-04/02) ustalającej kierunek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych Kopalni Bazaltu „KSIĘGINKI” w Lubaniu.
2. Zaopiniować pozytywnie wniosek spółki Eurovia Bazalty S.A. z siedzibą w Lubaniu, ul. Stawowa 18, 59-800 Lubań z dnia 26.10.2020 r. w zakresie zmiany punktu 4 decyzji Starosty Lubańskiego z dnia 03.06.2020 r. (nr RŚ-6018-04/02) tj. zmianę zobowiązanego do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych Kopalni Bazaltu „KSIĘGINKI” na spółkę Eurovia Bazalty S.A.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 3) ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 ze zm.), Starosta Lubański wnioskiem z dnia 02.12.2020 (data wpływu do tut. Organu: 04.12.2020 r.), znak RŚ.6122.4.2020, uzupełnionego pismem z 17.12.2020 r., zwrócił się do Burmistrza Miasta Lubań o zaopiniowanie wniosku złożonego przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. z dnia 26.10.2020 r. (nr TG/61/20) w sprawie zmiany decyzji Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. ustalającego kierunek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych Kopalni Bazaltu „Księginki” w Lubaniu. Jednak wniosek z dnia 26.10.2020 r. złożony przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. (nr TG/61/20) o zmianę decyzji ustanawiającej kierunek rekultywacji, który wpłynął do Starosty Lubańskiego w dniu 5 listopada 2020 r. został podpisany przez pełnomocnika Łukasza Leśnika Dyrektora Operacyjnego spółki Eurovia Bazalty S.A., gdzie do przedmiotowego wniosku z dnia 26.10.2020 r. w pkt 4 zostało przedłożone

pełnomocnictwo wraz z potwierdzeniem opłaty. Z pełnomocnictwa z dnia 9 stycznia 2020 r. udzielonego przez Nicolasa Depret – prezesa zarządu Eurovia Bazalty S.A. w ogóle nie wynika, aby pełnomocnik Łukasz Leśnik został prawidłowo umocowany do złożenia wniosku o zmianę decyzji ustanawiającej kierunek rekultywacji w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 ze zm.). Zakres pełnomocnictwa z dnia 9 stycznia 2020 r. udzielonego pełnomocnikowi Łukaszowi Leśnikowi ogranicza się jedynie do reprezentowania Eurovia Bazalty S.A. do występowania przed organami administracji publicznej oraz innymi podmiotami w sprawach związanych z organizacją oraz bieżącym funkcjonowaniem spółki Eurovia Bazalty S.A. Brak należytego umocowania pełnomocnika Łukasza Leśnika prowadzi do wniosku, iż pełnomocnik ten działa z przekroczeniem zakresu udzielonego mu pełnomocnictwa. Z informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego dla Eurovia Bazalty S.A. z siedzibą w Lubaniu pobranej w trybie art. 4 ust. 4aa ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 112) wynika, iż do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu spółki Eurovia Bazalty S.A. upoważniony jest jednoosobowo prezes zarządu lub dwóch członków zarządu lub jeden członek zarządu łącznie z prokurentem. Ponadto pełnomocnik Łukasz Leśnik nie został ujawniony w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego dla Eurovia Bazalty S.A. jako prokurent w przypadku jego ewentualnego łącznego działania z innym członkiem zarządu spółki Eurovia Bazalty S.A.

Ponadto do postępowania prowadzonego przed Starostą Lubańskim w sprawie złożonego wniosku z dnia 26.10.2020 r. (nr TG/61/20) przez wnioskodawcę spółkę Eurovia Bazalty S.A. w przedmiocie zmiany decyzji Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. ustalającego kierunek rekultywacji terenów poeksploatacyjnych Kopalni Bazałtu „Księginki” w Lubaniu wstąpił prokurator Prokuratury Rejonowej w Lubaniu, który stał się jego uczestnikiem na prawach strony i ma z samej ustawy zapewniony udział w czynnościach postępowania (art. 188 KPA, wyrok NSA z dnia 4 maja 2004 r., OSK 55/04, Legalis). Na gruncie procedury administracyjnej, udział prokuratora w postępowaniu przed Starostą Lubańskim nie jest zależny od woli organu administracji publicznej, który nie może odmówić mu dopuszczenia do postępowania. W tym też przedmiocie zostało złożone w trybie art. 183 § 1 KPA przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Lubaniu pismo z dnia 15 grudnia 2020 r. do Starosty Lubańskiego w sprawie prowadzonej o sygn. akt PR Pa 26.2020 r., gdyż prokuratorowi służy prawo udziału w każdym stadium postępowania w celu

zapewnienia, aby postępowanie i rozstrzygnięcie sprawy było zgodne z prawem. Za trafne należy uznać, iż prokurator nie stawia wniosku o dopuszczenie go do postępowania, lecz przystępując do udziału w postępowaniu, po prostu czyni użytek ze swojego prawa, o czym tylko powiadamia organ administracji publicznej, co tak też stało się w tej sprawie (zob. Komentarz do art. 183 § 1 KPA, *B. Adamiak, J. Borkowski*, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 17, Warszawa 2021, Legalis). Prokuratorowi biorącemu udział w postępowaniu administracyjnym przysługują szereg uprawnień procesowych, takich jak: prawo zgłaszania wniosków dowodowych, prawo do przeglądania akt, prawo do wypowiedzenia się w sprawie po zebraniu całego materiału dowodowego (zob. Komentarz do art. 183 § 1 KPA, *R. Hauser, M. Wierzbowski* (red), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2020, Legalis). Natomiast przepis art. 183 § 2 KPA statuuje po stronie organu administracji publicznej prowadzącego postępowanie obowiązek zawiadomienia o nim prokuratora zarówno przy jego wszczęciu, jak i w jego toku, gdy tylko organ taki uzna udział prokuratora za potrzebny. Brak zawiadomienia prokuratora o wszczęciu postępowania, czy też o toczącym się postępowaniu administracyjnym w sytuacji, gdy było to potrzebne, może powodować odpowiedzialność karną organu administracji publicznej i jego pracowników samorządowych za przekroczenie swoich obowiązków służbowych lub nie dopełnienie obowiązków, działając na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w trybie art. 231 § 1 KK (zob. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2002 r., IV KKN 273/01, Legalis). W judykaturze NSA w zakresie prawa prokuratora do włączenia się do postępowania administracyjnego trafnie podnosi się, iż jeżeli prokuratorowi w art. 188 KPA ustawodawca przyznał prawa strony, to nie mógł ich tym samym ograniczyć tylko do tych, które przysługują stronom aktywnie uczestniczącym w postępowaniu (zob. wyrok NSA z dnia 3 lutego 2009 r., I OSK 272/08, Legalis). Prawo udziału prokuratora w każdym stadium postępowania przysługuje mu niezależnie od faktu, czy postępowanie toczy się na wniosek czy z urzędu, co jest uprawnieniem prokuratora przyznanym mu na gruncie procedury administracyjnej w celu zapewnienia, aby postępowanie i rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy było zgodne z prawem, gdyż nie zachodzą podstawy do zmiany dotychczas ustalonego kierunku rekultywacji terenów poeksploatacyjnych Kopalni Bazaltu „KSIĘGINKI” w Lubaniu zawartego w decyzji ostatecznej Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r.

Zgodnie z pierwotnym Projektem rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu „Księginki” (2002) założono, iż zagospodarowanie wyrobiska poeksploatacyjnego złoża „Księginki-Północ” będzie polegało na pozostawieniu go do wypełnienia wodą, częściowo do formowania skarp pozostałym na terenie kopalni nadkładem, a następnie zalesieniu skarp i pozostałych gruntów. Wnioskodawca spółka Eurovia Bazalty S.A. zwróciła się z wnioskiem do Starosty Lubańskiego, aby dla aktualnie eksploatowanego obszaru złoża „Księginki Północ” – Pole A zmienić kierunek rekultywacji, natomiast na pozostałej części kopalni objętej ww. decyzją Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r., rekultywacja ma być realizowana zgodnie z projektem i decyzją Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. W przedłożonym przez wnioskodawcę Eurovia Bazalty S.A. „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu”, wyrobisko po eksploatacji bazaltu „Księginki Północ I” Pole A (jednak nie jest ono tożsame obszarowo ze złożem Księginki-Północ) zostanie wypełnione w przeważającej części materiałem odpadowym z procesu R5 do poziomu zbliżonego do pierwotnego, na którym następnie zostanie utworzony obszar leśny. Jednak realizacja takiego kierunku wymaga wykorzystania 0,4 mln ton materiału nadkładowego zgromadzonego w kopalni i 13 mln ton materiału (odpadów) pochodzącego z zewnątrz kopalni odzyskanych w procesie R5. Na powstałej w ten sposób nowej powierzchni terenu zaplanowano nasadzenie około 169.400 szt. drzew. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż zgodnie z otrzymaną przez tut. Organ dodatkową informacją od Starosty Lubańskiego z dnia 25.01.2021 (pismo RŚ.6122.4.2020), spółka Eurovia Bazalty S.A. do Starosty Lubańskiego nie zgłaszała do tej pory zakończenia rekultywacji terenów objętych ww. decyzją Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r.

Zgodnie z art. 155 k.p.a., decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony. W judykaturze NSA podnosi się, iż: „Podstawowym warunkiem uchylenia lub zmiany decyzji ostatecznej w ww. trybie jest to, aby przepisy szczególne nie sprzeciwiały się takiemu rozstrzygnięciu. Zastosowanie art. 155 k.p.a., bowiem nie może naruszać innych przepisów ani też nie może stanowić gratyfikacji za łamanie prawa. Dopiero po ustaleniu, że uchyleniu lub zmianie decyzji ostatecznej nie sprzeciwiają się przepisy szczególne, można przystąpić do badania, czy przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony, przy czym

słuszny interes strony nie może stać w kolizji z interesem społecznym” (por. wyroki NSA z 23.1.2003 r., III SA/1105/01 i z 21.4.2006 r., II OSK 770/05, Legalis). Co prawda odpowiednim organem do zmiany decyzji jest Starosta Lubański, jednakże tut. Organ tj. Burmistrz Miasta Lubań zaopiniował negatywnie przedmiotowy wniosek spółki Eurovia Bazalty S.A. w szczególności z uwagi na fakt, iż dotyczy on innych nieruchomości niż te wynikające z decyzji Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. Należy wyjaśnić, iż ze złożonego wniosku z dnia 26.10.2020 roku spółki Eurovia Bazalty S.A. wynika, iż zwrócono się o zmianę decyzji Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002r. W judykaturze zasadnie podnosi się, iż zmiana ostatecznej decyzji administracyjnej w trybie art. 155 k.p.a. może nastąpić wtedy, gdy dotyczy to tej samej sprawy administracyjnej rozstrzygniętej już ostateczną decyzją. Musi bowiem istnieć tożsamość sprawy administracyjnej rozstrzygniętej ostateczną decyzją i sprawy, której zmiany domaga się strona (por. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 12 czerwca 2018 r. II SA/Bd 7/18, Legalis). Jednak analiza złożonego wniosku przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. prowadzi do wniosku, że taka sytuacja w tej sprawie w ogóle nie zachodzi, gdyż wniosek o zmianę decyzji obejmuje bowiem nieruchomości, dla których nie było dotychczas ustalonego kierunku rekultywacji, a mianowicie dz. 3/2, 27/1, 1/1, 11/1 AM 3 obr. 5 oraz dz. 2/3 AM 9 obr.5, i dawną dz. 9/5 AM 13 obr. 5 (scalono ją z dz. 9/3 AM 13 obr. 5 i utworzono dz. 30 AM 13 obr. 5). Łączna powierzchnia nowych, zawnioskowanych przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. nieruchomości wynosi aż 6,9119 ha. W sumie, więc spośród wnioskowanych przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. działek do zmiany kierunku rekultywacji, aż 25 % nie było do tej pory w ogóle objętych decyzją Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. Pełna świadomość konieczności złożenia dwóch odrębnych wniosków wnioskodawca spółka Eurovia Bazalty S.A. posiada, gdyż wyraźnie na tą kwestię wskazał zespół opracowujący „Aneks do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu”, aby ustalić kierunek rekultywacji dla gruntów nie ujętych w decyzji Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r., a dla gruntów objętych pierwotnym projektem rekultywacji wystąpić o zmianę decyzji. Zatem reasumując, w ocenie tut. Organu złożony wniosek przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. o zmianę decyzji nie spełnia przesłanki tożsamości stanu faktycznego sprawy z zakresem ostatecznej decyzji ustalającej kierunek rekultywacji z 2002 roku i nie może być procedowany w ten sposób. Można zatem odnieść wrażenie, że wnioskodawca spółka Eurovia Bazalty S.A. wnosząc do Starosty Lubańskiego wniosek z dnia 26.10.2020 r. o zmianę decyzji Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. obejmującej nieruchomości, dla których dotychczas nie

było ustalonego kierunku rekultywacji wprowadzać może celowo i świadomie w błąd, gdyż taka zmiana jest niedopuszczalna z mocy samego prawa (ex lege). Taka argumentacja błędnie przyjęta przez wnioskodawcę spółkę Eurovia Bazalty S.A. może prowadzić do działania na szkodę interesu publicznego przez organy uprawnione do reprezentacji spółki Eurovia Bazalty S.A., co w ocenie tut. Organu powinno skutkować wydaniem przez Starostę Lubańskiego decyzji odmownej. Okoliczności te bezspornie są niejasne i budzące uzasadnione wątpliwości. Z informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego dla Eurovia Bazalty S.A. z siedzibą w Lubaniu pobranej w trybie art. 4 ust. 4aa ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 112) wynika, iż w skład zarządu spółki Eurovia Bazalty S.A. wchodzi: Nicolas Gilbert Stéphane Depret – prezes zarządu, Katarzyna Marciuch Pawelec – wiceprezes zarządu i Ireneusz Czarnota – wiceprezes zarządu, gdyż to zarząd Eurovia Bazalty S.A. jest tym organem przez który, spółka Eurovia Bazalty S.A. działa (art. 368 § 1 i 2 KSH). Natomiast brak należytego umocowania pełnomocnika Łukasza Leśnika powoduje, iż nie został on prawidłowo umocowany do złożenia wniosku o zmianę decyzji ustanawiającej kierunek rekultywacji w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 ze zm.).

Ostateczna decyzja może być zmieniona, gdy przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony. Zarówno w samym wniosku, jak i dołączonym do niego „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. nie wskazał interesu strony, który miałby być podstawą do zmiany decyzji ostatecznej Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. Wnioskodawca w żaden sposób nie wskazał, dlaczego zaproponowany nowy kierunek rekultywacji miałby być korzystniejszy dla strony. W celu zrealizowania innego kierunku rekultywacji wymagana jest dużo większa ilość materiałów do rekultywacji, dużo większy zakres prac technicznych, a także więcej czasu na jego realizację. Wnioskodawca spółka Eurovia Bazalty S.A. sama zresztą zwraca na to uwagę w załączonym „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu”, iż niezbędna ilość materiałów do rekultywacji (13 mln ton) może nie być łatwa do pozyskania, co sprawi albo na wstępie zaniechanie tego kierunku rekultywacji (a więc konieczna będzie kolejna zmiana decyzji i przywrócenie pierwotnego kierunku rekultywacji) albo konieczność przedłużania terminu rekultywacji z ustawowych 5 lat na dłuższy. Zdaniem tut. Organu ta

druga opcja stwarza realne zagrożenie przerwaniem rekultywacji o tak ustalonym kierunku, gdyby nie pozyskano odpowiedniej ilości materiałów. Także wnioskodawca spółka Eurovia Bazalty S.A. wskazała na trudności techniczne natury hydrogeologicznej, które przed składowaniem należy dokładnie zbadać w zakresie napływu wód do wyrobiska i w razie ich stwierdzenia dodatkowo niezbędny będzie monitoring wód podziemnych (obejmujący poziom zwierciadła, ilość napływu wód, ich jakość, wskaźniki), a także uszczelnianie niecki wyrobiska barierą geologiczną.

W treści wniosku złożonego przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. w ogóle nie znalazło się uzasadnienie konieczności zmiany dotychczas ustalonego kierunku rekultywacji zawartego w decyzji ostatecznej Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. i nie przedstawiono interesu społecznego, który stanowiłby uzasadnienie do zmiany tej decyzji. W związku z tym tut. Organ postanowił przeanalizować argumenty, za i przeciw w tym zakresie, aby ustalić czy zmiana kierunku rekultywacji jest w interesie społecznym.

Należy wyjaśnić, iż zakres zmiany kierunku rekultywacji, jak już wspomniano wyżej, obejmuje wypełnienie wyrobiska pokopalnianego do poziomu zbliżonego do pierwotnego. Do wypełnienia ma zostać użyty w przeważającej części materiał odpadowy z procesu R5. Z uwagi na brak takiej ilości na terenie samego zakładu realizacja takiego przedsięwzięcia wymaga przywiezienia z zewnątrz około 13 mln ton odpadów. Na wyrównanym terenie o powierzchni około 24 hektarów ma następnie zostać posadzonych około 169.400 szt. drzew. Zmiana kierunku rekultywacji spowodowałaby, więc powstanie docelowo nowego obszaru zadrzewionego. Natomiast zgodnie z pierwotnym projektem rekultywacji zakładano, iż zagospodarowanie wyrobiska poeksploatacyjnego złoża „Księginki-Północ” będzie polegało na pozostawieniu go do wypełnienia wodą, częściowo do formowania skarp pozostałym na terenie kopalni nadkładem, a następnie zalesieniu skarp i pozostałych gruntów. Pierwotny kierunek rekultywacji również, więc związany był z funkcją przyrodniczą, jednakże wodno-leśną, z zachowaniem także części odsłoniętych formacji skalnych. Między innymi w oparciu o ten kierunek rekultywacji ustalony w decyzji Starosty Lubańskiego Nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r., w ramach postępowania o udzielenie koncesji na wydobycie bazaltu ze złoża Księginki-Północ I (zakończonego decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego nr 3/2008 z dnia 02.12.2008 r.) tut. Organ przeprowadził postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Postępowanie było prowadzone na podstawie Raportu o oddziaływaniu na środowisko i zakończyło się wydaniem decyzji środowiskowej przez tut. Organ w dniu 28 sierpnia 2008 r.

(Nr OŚiGP.7624-02/08). Co ważne, w Raporcie tym w ogóle nie uwzględniano i nie rozważano rekultywacji w sposób aktualnie zaproponowany przez Wnioskodawcę tj. poprzez całkowite zasypianie wyrobiska. Dlatego też w decyzji środowiskowej wyraźnie zapisano m.in. „z uwagi na czynniki środowiskowe wskazane jest aby tworzyć w zagłębieniach wyrobiska obszary wodne” czy „w planie rekultywacji uwzględnić obszary wodne”. Koncesja na eksploatację złoża Księginki-Północ I wygasa 31 grudnia 2023 r., a więc za niecałe dwa lata. Uzyskanie nowej koncesji musi być poprzedzone m.in. ponownym postępowaniem o uzyskanie decyzji środowiskowej.

W ramach dokonywanej oceny, czy wnioskowany przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. nowy kierunek rekultywacji leży w interesie społecznym, tut. Organ przeanalizował przedstawiony „Aneks do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” pod kątem zawartości merytorycznej.

Podnieść należy, iż zgodnie z Polską Normą PN-G-07800 „Górnictwo odkrywkowe .Rekultywacja. Ogólne wytyczne do projektowania” (pominiętą w Przepisach i normach, na podstawie których przygotowano „Aneks do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” początkową fazą rekultywacji jest tzw. rekultywacja przygotowawcza (1.3.2), *„obejmująca rozpoznanie czynników warunkujących prawidłowość wykonania rekultywacji, ustalenia kierunku rekultywacji i zagospodarowania oraz wprowadzenie postulatów rekultywacyjnych do dokumentacji projektowej zakładu górniczego”*. W ramach tej fazy ustala się zakres rekultywacji. Zgodnie z Polską Normą PN-G-07800: *„zakres rekultywacji należy określić na podstawie inwentaryzacji środowiska przyrodniczego w strefie bezpośrednich i pośrednich przeobrażeń terenu. Inwentaryzacja powinna uwzględniać:*

d) warunki geologiczne i hydrologiczne

g) opis świata roślinnego i zwierzęcego.”

Znaczącym jest fakt, iż środowisko przyrodnicze jest elementem dynamicznym i inwentaryzacja środowiska powinna być w miarę aktualna. Analiza środowiska przyrodniczego przedstawiona w załączonym do wniosku „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” (s. 9 i 10) oparta została na informacjach odnoszących się do roku 2008, zawartych w wówczas wykonanym „Raporcie o oddziaływaniu na środowisko...” (a więc aż sprzed 13 lat), nie wykorzystano

także wielu innych dokumentów środowiskowych, które mogą być ważne dla rozstrzygnięcia wyboru i zmiany kierunku rekultywacji. W ocenie tut. Organu we wniosku i załączonym „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” nie został dostatecznie wyjaśniony wpływ przedsięwzięcia na przyrodę ożywioną oraz nieożywioną. Tut. Organ wskazuje poniżej na niektóre elementy, które mają wpływ na ustalenie kierunku rekultywacji.

Podnieść należy, iż w kwestii przyrody ożywionej tut. Organ ustalił, iż na przedmiotowym obszarze obserwowane są chronione gatunki ptaków, jak sieweczka rzeczna czy jastrząb (por. Inwentaryzacja przyrodnicza województwa jeleniogórskiego. Miasto Lubiąż, Wrocław 1998). W ostatnich trzech latach obserwuje się także stałą kolonię lęgową mewy śmieszki, liczącą do 200 osobników, która znajduje się pod ścisłą ochroną (nie była ona jeszcze przedmiotem badań ornitologicznych, jednakże wiedza ta jest powszechna dostępna w mieście Lubiąż, także ptaki były fotografowane). W dniu 18.01.2021 r. do tut. Urzędu wpłynęło także zgłoszenie od fotografa-ornitologa Pana Norberta Kowalewskiego, iż na terenie kamieniołomu obserwowane są ptaki kolejnych chronionych gatunków tj. zimorodka, orła bielika i rybołowa. Wszystkie te gatunki siedliskowo, a także lęgowo związane są ze zbiornikami wodnymi. Z terenu kopalni woda odprowadzana jest do bezimiennego cieku, na którym od co najmniej kilku lat systematycznie pojawiają się żeremia bobrów (istnieje dokumentacja fotograficzna żeremi).

W obszarze rekultywacji, w części nieobjętej wnioskiem spółki Eurovia Bazalty S.A. o zmianę, wytworzyły się już siedliska wodno-błotne. Podobnie wskutek zaprzestania kilka lat temu eksploatacji kamieniołomu, tego typu siedlisko powstało wewnątrz wyrobiska, którego dotyczy „Aneks do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu”, w ciągu kilku lat pod wodą o głębokości ponad 20 metrów znalazło się ponad 10 hektarów wyrobiska Księginki Północ I.

Tut. Organ zdaje sobie sprawę, iż nadal będzie trwała eksploatacja kamienia w części wyrobiska złoża „Księginki-Północ” (nazwana w dokumentacji Parcelą L-2), jednakże sytuacja, jaka się wytworzyła w ostatnich kilku latach wskazuje, iż w kamieniołomie wypełnionym wodą istnieją sprzyjające warunki do rozwoju siedlisk wodno-błotnych, podobnych do już istniejących na obszarze rekultywowanym obszarze kopalni Księginki, które podlegają najwyższej ochronie prawnej, zgodnie z Konwencją z dnia 2 lutego 1971 r. o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko

zyciowe ptactwa wodnego, sporządzonej w Ramsar dnia 2 lutego 1971 r. (Dz.U. z 1978 r. Nr 7, poz. 24), której stroną jest Polska. Natomiast ze „Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce...” (Ministerstwo Środowiska, 2006) wynika, iż:

„Śródładowe obszary wodne i błotne to jedno z najważniejszych źródeł wód słodkich dla przyrody ożywionej, w tym także dla człowieka, które potrzebują jednoznacznej i długofalowej polityki państwa w zakresie zarządzania nimi. Obszary wodne i błotne są ekosystemami zagrożonymi, w związku z czym zagrożone są również związane z nimi rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Ponad połowa tych obszarów w skali światowej zanikła lub została trwale zdegradowana w ciągu ostatniego stulecia. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest eksploatacyjne podejście społeczeństw do gospodarowania zasobami przyrodniczymi”.

W dokumencie tym Ministerstwo Środowiska podkreśla rolę zbiorników wodnych, taką jak „hamowanie odpływu wód podziemnych do rzek, retencjonowanie wód podziemnych i powierzchniowych, oczyszczanie wód, akumulacja organicznego węgla i azotu czy podtrzymywanie i wzbogacanie różnorodności form życia na lądzie i w wodach słodkich. Obszary wodne są ekosystemami zagrożonymi, w związku z czym zagrożone są różnie związane z nimi rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Śródładowe obszary wodne i błotne to jedno z najważniejszych źródeł wód słodkich dla przyrody ożywionej, w tym także dla człowieka, które potrzebują jednoznacznej i długofalowej polityki państwa w zakresie zarządzania nimi”.

Jednocześnie należy podnieść, iż nie przebadano na etapie przygotowywania „Aneksu do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” zbiorowisk roślinnych, tymczasem zgodnie z już wspomnianą „Inwentaryzacją przyrodniczą...” (t.1 Rośliny, grzyby, zwierzęta s. 8): „*na bazaltowych wzgórzach można było niegdyś spotkać ciepłolubne murawy, zarośla i świetliste dąbrowy. Wskutek wydobycia kruszywa, które nie ominęło żadnego ze wzgórz w mieście i jego najbliższej okolicy zbiorowiska te zostały zniszczone. Zubożałą pozostałością po nich są murawy ze smółką pospolitą.*”. W miejscach, gdzie eksploatacja została już zakończona, na ciemnych, szybko nagrzewających się skałach bazaltowych tego typu siedliska oraz roślinność naskalna mogą zostać naturalnie odtworzone. Są to stosunkowo rzadkie zbiorowiska w tej części Polski.

W kwestii przyrody nieożywionej należy na wstępie zaznaczyć, iż kamieniołom Księginki przez ponad sto lat swojego funkcjonowania odsłonił skały budujące tzw. lubańską pokrywę

wulkaniczną, będącą największym tego typu trapezem bazaltowym w Polsce. W starszej części wyrobiska część kolumn bazaltowych w postaci słupów już od wielu lat stanowi atrakcję geologiczną, ukazywaną na fotografiach, a także pokazywaną podczas wycieczek geologicznych (za zgodą kopalni). W części kamieniołomu, której dotyczy złożony wniosek również znajdują się znaczące formacje bazaltowe, w tym fragment komina wulkanicznego. Natomiast już od 1997 roku na skraju kamieniołomu Księginki-Północ znajduje się punkt ścieżki dydaktycznej „Szlakiem wygasłych wulkanów”, za zgodą kopalni także trasa wiodła przez jej teren. Ten punkt widokowy przyciąga wielu turystów z Polski i z zagranicy chcących obejrzeć największą kopalnię odkrywkową bazaltu w Polsce - chociażby warto wspomnieć o Międzynarodowych Warsztatach projektu GECON (informacja na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego Państwowy Instytut Badawczy, 2018 oraz na stronie Muzeum Regionalnego w Lubaniu).

Zgodnie z „Inwentaryzacją przyrodniczą..” w kopalni bazaltu Księginki wskazane jest utworzenie pomnika przyrody – *„odstąpienie wewnętrznej struktur pokrywy lawowej w nieczynnej części kamieniołomu Księginki. Odstąpienie to jest łatwo dostępne i ma bogatą dokumentację naukową; opisywał je m.in. K.Birkenmajer (1967). Potrzeba ustanowienia pomnika przyrody i opracowanie koncepcji ochrony...”*. Oczywiście opis dotyczy części już wówczas nieczynnej, jednakże należy go w ocenie tutaj Organu odnieść także do części obecnie eksploatowanej, której walory będą niewątpliwie kontynuacją starej części kamieniołomu. Skrajem kopalni przebiega zielony szlak turystyczny, z którego rozpościera się widok na wewnętrzne struktury dawnych potoków lawowych i widok na Góry Izerskie oraz Karkonosze. Wspomniany punkt widokowy jest jednym z najpiękniejszych w mieście Lubań i jego przysłonięcie drzewostanem znacząco zmieni jego walory turystyczne i krajobrazowe. Stanowisko geologiczne, szlak zielony oraz Ścieżka Wygasłych Wulkanów opisana została w „Inwentaryzacji przyrodniczej...”, a także w wielu publikacjach m.in. „Szlakiem wygasłych wulkanów – Przewodnik dydaktyczno-turystyczny - Ścieżka pieszo-rowerowa” (zob. B. Myśliwiec, 1998), Przewodnik przyrodniczy miasta Lubania (1999), film „Śladami wygasłych wulkanów” (T. Bernacki, 2003), broszura „Relikty wulkanizmu i kopalnictwo bazaltu na Ziemi Lubańskiej”, Lubański szlak wulkaniczny – Przewodnik geologiczno-krajoznawczy (A. Wierzbicka, 2016), Mapa przyrodniczo-turystyczna Powiatu Lubańskiego (2017), Przewodnik mineralogiczny po powiecie lubańskim (2015), artykuł Lubień – kamieniołom Księginki blog dolnyslask.blogspot.com (dostęp 2021).

Dotychczasowe obserwacje z terenu powiatu lubańskiego wskazują, iż zamknięte wyrobiska po kamieniołomach są obecnie najbardziej znaczącymi i interesującymi przyrodniczo obszarami, często wskazanymi w „Inwentaryzacjach przyrodniczych Gmin” oraz dokumentach środowiskowych do ochrony prawnej w postaci użytków ekologicznych czy stanowisk dokumentacyjnych. Obiekty te są ważne przyrodniczo z uwagi na zachowanie interesujących przekrojów skalnych, które mają walory dydaktyczne, jak i estetyczne. Na dnie dawnych kamieniołomów naturalnie i intensywnie zbiera się woda, tworząc przepiękne zbiorniki przyciągające pełen wachlarz roślin i zwierząt, nierzadko ginących i chronionych. Wody zbiorników po eksploatacji bazaltów są wskutek ciągłego uzupełniania wody dobrze natlenione, stanowią wyśmienite siedliska dla ryb, a następnie miejsca rekreacji dla wędkarzy, a także miejsca odpoczynku dla turystów i mieszkańców okolic. Niewątpliwie do tych obiektów w przyszłości mogłoby dołączyć kamieniołom na Księginkach.

Reasumując, zdaniem tut. Organu nie została wykonana inwentaryzacja środowiska przyrodniczego, która stanowiłaby rzetelną podstawę do podjęcia decyzji w zakresie zmiany kierunku i zakresu rekultywacji, a dotychczas posiadana wiedza przez tut. Organ przeczy sensowności zaproponowanej zmiany. Wydanie opinii czy decyzji na podstawie tak wybiórczych i skąpych informacji mogłoby doprowadzić do niepowetowanych strat przyrodniczych, zniszczenia siedlisk roślin i zwierząt chronionych, a także znaczących i interesujących ekspozycji geologicznych, które w przyszłości mogą stanowić prawnie chronione, określone w ustawie o ochronie przyrody pomniki przyrody lub stanowiska dokumentacyjne.

Kolejnym czynnikiem środowiskowym, który nie został w wystarczający sposób udokumentowany poprzez sporządzenie fachowej ekspertyzy lub udokumentowany w inny sposób jest wpływ zaproponowanego rozwiązania na kwestie związane z ochroną jakości powietrza i hałasem środowiskowym. Szacunkowo przywóz 13 mln ton dodatkowych odpadów można przełożyć na około 500 tysięcy kursów pojazdów ciężarowych (średnio licząc przewóz jednorazowy około 25-26 ton odpadów). Miasto Lubań w 2019 roku znajdowało się wśród 10 miast w Polsce z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem. Zatem brak jest fachowej ekspertyzy lub w udokumentowania w inny sposób w przedmiocie, w jaki sposób takie natężenie transportu wpłynie na emisję spalin czy wzrost hałasu komunikacyjnego? Do rekultywacji mają zostać użyte m.in. żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów, pyły z gazów odlotowych, cząstki i pyły, popioły lotne z węgla, torfu i inne tego typu odpady, które charakteryzują się lotnością i podatnością w rozprzestrzenianiu

wskutek tzw. emisji niezorganizowanej. W otoczeniu kopalni znajdują się tereny mieszkalne i sportowo-rekreacyjne, które już obecnie są intensywnie wykorzystywane przez rowerzystów i biegaczy, w tym w ramach cyklicznych imprez sportowych (np. Lubańskie Biegowisko czy Lubańskie Święto Rowerowe). W „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” brak jest informacji o zagrożeniu emisją niezorganizowaną i jej przeciwdziałaniu, tymczasem ten obszar, znajdujący się na górującym nad miastem Lubań płaskowyżem narażony jest na intensywne wiatry. Przedłożony wniosek spółki Eurovia Bazalty S.A. te aspekty pomija i przemilcza, gdyż mogą one w szczególności stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Z powszechnie dostępnych informacji medialnych z 2020 r. z innych kopalni rekultywowanych w zachodniej Polsce z użyciem odpadów z zewnątrz, głównie pyłów i żużli (np. w Rębiszowie czy Tuplicach) wynika, iż wskazuje się na trudności w kontroli jakości przywożonych odpadów (zwłaszcza przez przyjmujące je kopalnie), wśród których zdarzały się także domieszki innych odpadów, szkodliwych dla środowiska, które chociażby spowodowały zanieczyszczenie wód (przykład z Tuplic). Niektóre odpady wykazane przez Wnioskodawcę, pomimo iż są dopuszczone do tego typu wykorzystania, również mogą wymagać niezbędnych zabezpieczeń na etapie składowania. Oczywiście tutaj. Organ zakłada, iż Wnioskodawca może zachować jak największą staranność podczas wykorzystania odpadów z procesów R5 do rekultywacji, jednakże obowiązkiem tutaj. Organu, mającego za zadanie dbać o jakość środowiska i jakość życia społeczności lokalnej jest w tym zakresie ostrożność ukierunkowana na ochronę środowiska i zdrowie mieszkańców. Z jednej strony w „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” wnioskodawca wskazuje, iż w przekroju złoża nie występują poziomy wodonośne, a z drugiej, iż przed złożeniem określonych odpadów należy najpierw wykonać badania geologiczne sprawdzające czy spąg wyrobisk spełnia kryteria ciągłości bariery geologicznej uszczelniającej podłoże i ściany boczne, a także zbadać poziom zwierciadła wód podziemnych, a w przypadku stwierdzenia nie spełniania ww. warunków wykonać szczelną barierę geologiczną (s.33-37). Również w Raplocie o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na wydobywaniu kopaliny ze złoża bazaltu „Księginki-Północ”, na podstawie którego tutaj. Organ w dniu 28 sierpnia 2008 r. wydał decyzję środowiskową (znak OŚiGP.7624-02/08) w rozdziale 2.1.1.3 „Warunki hydrogeologiczne i wody podziemne”, zawarto informację, iż „na obszarze Łużyckich Kopalni Bazaltu Księginki wody podziemne gromadzą się w następujących poziomach wodonośnych: holoceniński poziom wodonośny;

plejstoceniński poziom wodonośny; trzeciorzędowy poziom wodonośny”, dokładnie opisując poszczególne poziomy wodonośne. Sytuacja ta prowadzi do wniosku, iż wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. nie ma żadnej pewności, co do występowania poziomów wodonośnych, raz pisząc w dokumentach, iż poziomy te występują, innym razem, że ich brak. Zdaniem tut. Organu tego typu ustalenia powinny być dokonane w ramach prac nad przygotowaniem projektu rekultywacji, gdyż są to kluczowe zagadnienia dla samego wniosku i rodzaju odpadów, ich katalogu, który może być użyty do rekultywacji konkretnego wyrobiska. Aspekt ten jest niezmiernie istotny dla tut. Organu, gdyż tereny w sąsiedztwie, przy ulicy Sybiraków w Lubaniu nie są przyłączone do miejskiego wodociągu lecz zaopatrywane są z indywidualnych studni głębinowych. Studnie takie znajdują się chociażby na działkach 1/2 AM 12 obr. 5, 3/137 AM 11 obr.5 oraz na terenie Schroniska dla Zwierząt Przyłasek 19 i to na głębokości kilkudziesięciu metrów. W przypadku studni przy budynku Sybiraków 4 w Lubaniu wg projektu warstwa wodonośna znajduje się na głębokości 81-84 m p.p.t. W przypadku studni przy Schronisku dla Zwierząt na głębokości 67-70 metrów. W dokumentacji geologicznej dla drugiej ze wspomnianych studni wyróżniono na tym terenie dwa piętra wodonośne, w tym trzeciorzędowe – „związane jest ze strefą zwietrzałych i spękanych bazaltów. W pobliżu rejonu prac piętro to jest eksploatowane na terenie kamieniołomów w Zarębie i Księginkach. Ze studni o głębokości 30 m uzyskano wydajność rzędu 3-28 m³ /h wody. Zwierciadło wody ma charakter swobodny, poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe migrujące przez rumosz skalny systemem szczelin”. Woda w tym ujęciu pochodzi jednak z jeszcze niższego poziomu ordowickiego, zasilanego także przez wody opadowe infiltrujące z wyżej leżących utworów przez system spękań i zwietrzanych skał. Stąd autor projektu określa te dwa poziomy, jako w zasadzie jeden poziom wodonośny, zwracając uwagę, iż szczególnie spękana i zawodniona jest spękana strefa na kontakcie bazaltów i fylitów ordowickich.

Wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. w „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” uznał, iż skały wyrobiska są nieprzepuszczalne. Jednak nie wziął przy tym pod uwagę specyfikacji złoża i cech bazaltów, choć w opisie warunków geologicznych wyraźnie stwierdzono, iż złoże składa się z trzech poziomów bazaltów oddzielonych warstwami silnie zwietrzałych utworów piroklastycznych, tufów i brekcji. Utwory piroklastyczne występują na obszarze całego złoża, gdzie tworzą wkładki i soczewki o różnej grubości i rozprzestrzenieniu. Z takiego opisu wynika więc jednoznacznie, że nie jest to jednorodna, lita skała. Są to niejednorodne utwory, często z

przewarstwieniami luźnych osadów tufowych, brekcji wulkanicznych. To między innymi z tego powodu wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. wyłączył część złoża na Parceli L1 z dalszej eksploatacji górniczej, gdyż znajdują się tam tufy, które są utworami nasiąkliwymi i przepuszczalnymi wodę. Na uwagę zasługuje okoliczność, iż wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. zaznaczył także, iż przez złoża przebiegają uskoki o kierunku S-N i NW-SE, które przemieszczają w pionie pokrywę bazaltową (są one widoczne dobrze na Załączniku Z8 Aneksu). Są to również naturalne nieciągłości. Poza tym warto dodać, iż bazalty posiadają charakterystyczne pionowe spękania termiczne tzw. cios termiczny. Innymi słowy są to pionowe kolumny (na terenie złoża głównie tzw. kolumny nieregularne) oddzielone od siebie nieciągłościami, szczelinami, którymi migrują wody powierzchniowe w głąb, do warstw wodonośnych. Świadczenia z pobliskich studni dowodzą, iż wody atmosferyczne migrują szczelinami w głąb złoża bazaltów, pośrednio mogą też świadczyć, iż woda w zbiorniku kopalnianym może zbierać się nie tylko z opadów atmosferycznych, ale także pośrednio z przesączania się wody ze skał w otoczeniu kopalni (choć formalnie również będą to wody z opadów atmosferycznych).

Wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. pominął w przedłożonej dokumentacji istotny fakt, iż urobek na terenie kopalni pozyskiwany jest w wyniku robót strzałowych z użyciem materiałów wybuchowych. Zgodnie z „Planem ruchu zakładu górniczego Księginki I na lata 2015-20” strefa drgań sejsmicznych wynosi do 400 metrów. Oznacza to, iż w tej strefie skały mogą być popękane z nieciągłościami. Wnioskodawca planuje jeszcze w trakcie eksploatacji złoża w części określonej mianem Parceli L2, równocześnie składować odpady w bezpośrednio przyległej, już wyeksploatowanej części wyrobiska Parceli L1. Zgodnie z wyżej już przytoczonymi zapisami z „Aneksu do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” w przypadku stwierdzenia wód podziemnych niektóre rodzaje odpadów będą musiały być składowane przy zastosowaniu uszczelnienia podłoża oraz ścian wyrobiska. Jednak Wnioskodawca w ogóle nie rozważył w „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” jaki wpływ na ową warstwę uszczelniającą mogą mieć drgania sejsmiczne prowadzone w tej samej odkrywce. Jest to bardzo istotny element środowiskowy, który powinien być opisany i rozważony już na etapie projektowym zanim zostanie zmieniony kierunek rekultywacji z użyciem odpadów R5.

Tut. Organ zdaje sobie sprawę, iż tak duży kamieniołom może mieć wpływ na poziom wód gruntowych (choć w dotychczasowych dokumentach kopalni takiego związku nie

wskazywano). Przyjęcie jednak wodnego kierunku rekultywacji zasadniczo poprawi lokalną retencję wodną i może mieć pozytywny wpływ na uzupełnienie poziomu wód gruntowych i głębinowych, zwłaszcza po ostatnich długotrwałych okresach suszy występującej w Polsce i regionie.

Tut. Organ przeanalizował także zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta pod kątem oceny wnioskowanego kierunku rekultywacji w „Aneksie do projektu rekultywacji terenów poeksploatacyjnych kopalni bazaltu Księginki S.A. w Lubaniu” z polityką przestrzenną gminy i strategią rozwoju Lubania. Obszary o już zakończonej eksploatacji w planie zagospodarowania przestrzennego miasta (uchwała Rady Miasta Lubań nr XLVI/351/2006 z 30 maja 2006r., opub. w Dz.U.Woj.Dol. nr 151 poz. 2385 z 26.07.2000r.) znajdują się w jednostce 1PG/ZL/WS – tereny eksploatacji surowców naturalnych przeznaczone do rekultywacji w kierunku leśno-wodnym:

- 1) Przeznaczenie podstawowe - tereny eksploatacji surowców naturalnych przeznaczone do rekultywacji w kierunku leśno-wodnym.
- 2) Do czasu zakończenia eksploatacji:
 - a) wykonywanie wszelkich robót należy przeprowadzić w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne,
 - b) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służące składowaniu mas ziemnych i skalnych,
 - c) dopuszcza się gromadzenie mas ziemnych i skalnych celem ich wykorzystania do rekultywacji,
 - d) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służące przetwarzaniu urobku,
 - e) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń komunikacji kołowej i kolejowej.
- 3) Ustala się rekultywację terenu w kierunku leśno-wodnym.
- 4) Dopuszcza się lokalizację tras rekreacyjno-sportowych (pieszych, rowerowych, itp.)

Natomiast obecne złożo „Księginki Północ I” znajduje się w jednostce 1PG1 – tereny eksploatacji surowców skalnych o zapisie:

- 1) Przeznaczenie podstawowe - tereny eksploatacji surowców naturalnych.
- 2) Wykonywanie wszelkich robót należy przeprowadzić w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne.
- 3) Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służące składowaniu mas ziemnych i skalnych.

- 4) Dopuszcza się gromadzenie mas ziemnych i skalnych.
- 5) Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służące przetwarzaniu urobku.
- 6) Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń komunikacji kołowej i kolejowej.
- 7) Ustala się obowiązek nasycenia terenu zielenią wysoką izolacyjną poprzez wprowadzenie nasadzeń na terenach przyległych do wyrobisk.”

Z uwagi na bardzo duże złoża bazaltu, których wydobywanie przewidziane jest na wiele lat, w ówczesnym planie zagospodarowania nie wprowadzono jeszcze zapisów o kierunku rekultywacji. Jednakże z zapisu wynika, jakie rodzaje działalności mogą być prowadzone na tym obszarze – wśród nich gromadzenie mas ziemnych i skalnych. Plan nie zawiera zapisów o możliwości składania w wyrobisku odpadów, nawet w celach rekultywacji.

W otoczeniu złoża „Księginki-Północ I” plan miejscowy zagospodarowania obszaru parku na Kamiennej Górze w Lubaniu (uchwała Rady Miasta Lubań nr XXVI/185/2016 z 14 listopada 2016r. op. w Dz.U.Woj.Dol. z 25.10.2016 r. poz. 5097) przewiduje tereny sportu, rekreacji i zabudowy usługowej (1US/U) oraz nowe tereny rekreacyjno-usługowe w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta w jednostce ZU1 (uchwała Rady Miasta Lubań z 26.02.2019 r. nr VI/38/2019). Przewiduje się budowę ścieżek rowerowych, spacerowych, biegowych oraz budowę obiektów rekreacyjnych, w tym hoteli.

Zapisy w tym zakresie planów miejscowych oraz studium wychodzą naprzeciw strategiom miejskim, w tym najnowszej Strategii Rozwoju Miasta Lubań na lata 2015-2025 (Zadanie: zagospodarowanie Kamiennej Góry na cele turystyczne, rekreacyjne, sportowe oraz edukacji przyrodniczo-historycznej). Swoje istotne miejsce w tak pojętej strategii może mieć obecny kamieniołom Księginki.

Już zaznaczono powyżej jego rolę geologiczną, wyraźnie należy stwierdzić, iż pomimo tego, że jest tworem antropogenicznym, jest istotnym elementem krajobrazowym miasta Lubań. Kamieniołom założony został co najmniej w XIX wieku przez klasztor magdalenek i wrosł się na stałe w krajobraz miejski. Na jego skraju znajduje się punkt widokowy przyciągający wielu turystów chcących obejrzeć największą kopalnię odkrywkową bazaltu w Polsce. W otoczeniu kamieniołomu znajdują się od południa – tereny zabytkowego parku na Kamiennej Górze w Lubaniu wraz z terenami przeznaczonymi w planie zagospodarowania przestrzennego na funkcje rekreacyjne. Od strony południowej z kolei przewidziano w Studium kolejne obszary pod rekreację, które już na terenie sąsiedniej gminy Platerówka

przechodzą w piękny kompleks Lubańskiego Wielkiego Lasu. Z uwagi na atrakcyjność tych terenów w 2020 r. bezpośrednio obok kamieniołomu ustalono przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego przebieg Dolnośląskiej Autostrady Rowerowej, która ma połączyć Wrocław z Dreznem jako element współpracy transgranicznej Dolnego Śląska z Wolnym Państwem Saksonia (Niemcy).

Kolejny, bardzo istotny aspekt, który miał wpływ na negatywną opinię tut. Organu to termin zakończenia rekultywacji, gdyż zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 3) ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 ze zm.), przedmiotem decyzji jest nie tylko kierunek, ale i termin wykonania rekultywacji gruntów. Przepis art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 ze zm.) stanowi jednoznacznie, że rekultywację gruntów prowadzi się w miarę jak te grunty stają się zbędne całkowicie, częściowo lub na określony czas do prowadzenia działalności przemysłowej oraz kończy się w terminie do 5 lat od zaprzestania tej działalności. Zatem wolą ustawodawcy jest, by rekultywacja zakończyła się nie później niż z upływem 5 lat od zaprzestania działalności przemysłowej. W przypadku kopalni termin zaprzestania działalności przemysłowej to termin zakończenia wydobywania kopaliny. W judykaturze przyjmuje się (zob. wyrok WSA w Poznaniu z 10 października 2013 r., IV SA/Po513/13; wyrok WSA we Wrocławiu z 3 marca 2020 r., II SA/Wr 8080/19), iż organ wydający decyzję o ustaleniu kierunku i terminu rekultywacji nie może jej wydłużyć, gdyż byłoby to niezgodne z ww. zapisem ustawowym, a także intencją ustawodawcy szybkiego przywrócenia zdegradowanych gruntów do użytku. W wyroku WSA we Wrocławiu z 3 marca 2020 r. (II SA/Wr8080/19) wyraźnie stwierdzono, iż prowadzenie obowiązków rekultywacji z wykorzystaniem odpadów z procesu R5 nie jest już działalnością przemysłową i jej przedłużenie nie może stanowić podstawy do przedłużania terminu rekultywacji. Tymczasem w przedmiotowej sprawie wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. wskazał, iż zaprzestano już eksploatacji bazaltu w Parceli L1, natomiast będzie ona kontynuowana w Parceli L2. Niestety nie podano we wniosku ile potrwa jeszcze eksploatacja Parceli L2. Tak czy inaczej wynika z tego, iż organ wydający decyzję musiałby ustalić okres 5 lat na zakończenie eksploatacji w Parceli L1, a następnie podobnie po wyczerpaniu złoża w Parceli L2. W rozdziale „Zasady rekultywacji.” wnioskodawca określił technologię rekultywacji, wynika z niej, iż nie nastąpi zakończenie rekultywacji Parceli L1 w ciągu 5 lat, gdyż chociażby poprzez nią będzie jedyny dostęp do eksploatowanej części Parceli L2. Rekultywacja będzie odbywać się jednocześnie w obu parcelach z zachowaniem dostępu do czynnej części wyrobiska (s. 34). W Rozdziale

„Harmonogram realizacji robót rekultywacyjnych” wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. wskazuje: „Biorąc pod uwagę, że przyjęty sposób rekultywacji uzależniony jest od pozyskania materiałów do rekultywacji z zewnątrz nie wyklucza się że całkowite zakończenie rekultywacji może się wydłużyć w czasie. Jeżeli nastąpią takie okoliczności, to przedsiębiorca wystąpi do Starostwa o odpowiednie wydłużenie terminu zakończenia rekultywacji”. Reasumując, Wnioskodawca Eurovia Bazalty S.A. z góry zakłada więc złamanie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, i wystąpienie o przedłużenie terminu rekultywacji, na co nie otrzyma oczywiście zgody, co skutkować będzie i tak obowiązkiem dokończenia rekultywacji i zgodnie z art. 20 ust. 4 Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych naliczeniem przez Starostę Lubańskiego podwyższonej opłaty za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej. Zakładanie z góry przez Wnioskodawcę Eurovia Bazalty S.A., iż rekultywacja przy przyjętym kierunku może się wydłużyć o zupełnie nie określony czas jest absolutnie nie do przyjęcia przez tut. Organ w kontekście wyżej opisanych planów zagospodarowania przestrzeni miejskiej w tej części miasta Lubania.

Ostatni aspekt, na który tut. Organ musi zwrócić uwagę przy ocenie interesu społecznego to reakcja społeczności lokalnej na zaproponowaną zmianę kierunku rekultywacji. Zaproponowane rozwiązania przez spółkę Eurovia Bazalty S.A. zostały bardzo negatywnie odebrane zarówno przez społeczność lokalną miasta Lubań, jak i również w regionie dolnośląskim. W momencie, gdy informacja o złożonym wniosku spółki Eurovia Bazalty S.A. ukazała się w mediach o zasięgu krajowym i regionalnym, nastąpiła cała seria protestów. Z dostępnych dla tut. Organu informacji medialnych wynika, iż część z nich trafiła bezpośrednio do organu wydającego decyzję czyli do Starosty Lubańskiego. Spośród protestów i apeli można wymienić apel Rady Miasta Lubań do Starosty Lubańskiego z dnia 31 grudnia 2020 roku, stanowisko Stowarzyszenia Miłośników Górnych Łuzyc z dnia 22 grudnia 2020 roku, stanowisko Polskiego Związku Wędkarskiego, stanowisko posłów Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej – interpelacja poselska posłanki na Sejm RP Małgorzaty Tracz z dnia 7 stycznia 2021, pismo z 15 grudnia 2020 i 26 stycznia 2021 posła na Sejm RP Roberta Obazy, przyjazd do Lubania i wystąpienie posła na Sejm RP Roberta Winnickiego w dniu 15 stycznia 2021 r. i apel środowisk Konfederacji Wolność i Niepodległość z 15 stycznia 2021 r., wystąpienie telewizyjne w dniu 26 stycznia 2021 r. posłanki na Sejm RP Zofii Czernow, petycja z dnia 24 stycznia 2021 r. środowisk PiS z Lubania i powiatu lubańskiego podpisana przez Wojciecha Zembika radnego Powiatu Lubańskiego, petycja z dnia 22 stycznia 2021 r. Teresy Zembik radnej Sejmiku Dolnośląskiego, a w końcu najliczniejsze wystąpienie

mieszkańców Lubania i okolic tj. poprzez złożenie w dniu 27 stycznia 2021 r. aż 646 stron listu protestacyjnego przeciw zmianie kierunku rekultywacji podpisanych przez 6.243 mieszkańców Lubania i okolic. Wszystkie te protesty, apele, listy i wystąpienia mają jeden wspólny mianownik mający na celu zachowanie obecnego kierunku rekultywacji wodno-leśnej z wyraźnym sprzeciwem wobec transportu do miasta Lubania aż 13 mln ton odpadów.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem, organ opiniujący kierunek rekultywacji powinien kierować się dbałością o prawidłowe zagospodarowanie terenów gminy, w tym także rekultywacji gruntów, uwzględniając również interesy mieszkańców gminy i całokształt działań podejmowanych na rzecz właściwego zagospodarowania gminy (zob. wyrok WSA II SA/Lu87/11). Tut. Organ dokładnie przeanalizował złożony wniosek z punktu widzenia kompletności, zgodności z ustanowionymi dla tego terenu kierunkami ochrony gruntów i przyszłego zagospodarowania tej części miasta.

Obecny kamieniołom, pomimo iż jest tworem antropogenicznym, jest istotnym elementem krajobrazowym miasta Lubania. Cały obszar południowy miasta Lubania przechodzący naturalnie w Wysoki Las Lubański określany jest mianem „zielonych płuc miasta Lubania”. Ustalony decyzją Starosty Lubańskiego nr RŚ-6018-04/02 z dnia 03.06.2002 r. dla ówczesnej Łużyckiej Kopalni Bazaltu S.A. kierunek rekultywacji wodno-leśnej dla obszaru kamieniołomu Księginki jest całościowo spójny, proekologiczny i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom Gminy Miejskiej Lubań i społeczności lokalnej, która wyraźnie opowiedziała się za jego utrzymaniem. Należy dodać, iż kierunek ten był ustalony już także wcześniej dla tej kopalni, jeszcze w latach osiemdziesiątych XX wieku. Rekultywacja kopalni poprzez zwożenie z zewnątrz odpadów i to przez kolejne kilkanaście lub kilkadziesiąt lat nie wpisuje się, więc w politykę rozwoju tej części miasta Lubania.

Zgodnie z art. 7 k.p.a. organ zobowiązany jest do podjęcia wszelkich kroków niezbędnych do wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Przeprowadzona analiza wniosku spółki Eurovia Bazaltu S.A., zebranych materiałów, dokumentów, stanowiska mieszkańców, stowarzyszeń, przedstawicieli samorządów i Sejmu RP doprowadziła tutaj. Organ do jednoznacznej negatywnej opinii w zakresie zmiany kierunku rekultywacji.

Na niniejsze postanowienie służy stronom zażalenie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Jeleniej Górze, ul. Górna 10-11 za pośrednictwem Burmistrza Miasta Lubań, w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

BURMISTRZ
MIASTA LUBAŃ

Arkadiusz Słowiński

Otrzymują:

1. Starosta Lubański, ul. Mickiewicza 2, 59-800 Lubań
2. Eurovia Bazalty S.A., ul. Stawowa 18, 59-800 Lubań
3. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Lubaniu, ul. Armii Krajowej 31, 59-800 Lubań
4. a/a

Sprawę prowadzi:
Tomasz Bernacki – Naczelnik Wydziału
Ochrony Środowiska i Gospodarki Przestrzennej UM Lubań
tel. 75 64 64 435